

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/326443923>

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışm

Article · January 2018

DOI: 10.7827/TurkishStudies.13561

CITATIONS

0

READS

54

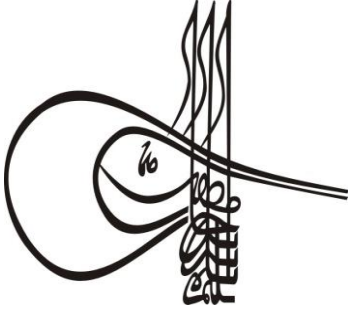
1 author:

Recep Kahramanoğlu
Gaziantep University

20 PUBLICATIONS 13 CITATIONS

SEE PROFILE

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/11, Spring 2018, p. 1669-1686

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13561>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Mayıs 2018 ✓ Accepted/Kabul: Haziran 2018

✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - Prof. Dr. Mehmet KÖÇER - Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ (ÖMYTÖ) GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Recep KAHRAMANOĞLU* - Erhan YOKUŞ** - Eyüp CÜCÜK*** -
Selma VURAL**** - Fadıl ŞİRAZ*****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ortaya çıkarmaya yönelik olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)'nin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Bu çalışma, nicel araştırma yöntem ve teknikleriyle gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin uygulama süreci, Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesi'nde bulunan bir ildeki üniversitenin eğitim fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde yüz yüze ölçek uygulamasının yapıldığı iki farklı çalışma grubuyla çalışılmıştır. Toplamda 615 katılımcıdan oluşan çalışma grubu ikiye bölünerek 275 katılımcı ile AFA, 340 katılımcıyla da DFA süreci işletilmiştir. Ölçek uygulaması sonrasında başlatılan analiz sürecinde ölçeğin geçerliği; yapı, görünüş, kapsam ve uyum geçerliği bağlamında incelenmiştir. AFA ile hazırlanan taslak formun yapısal özellikleri incelenmiş ve alt boyutlar belirlenmeye çalışılmıştır. Sonra yapılan DFA ile bu yapının doğruluğu sınanmıştır. Görünüş ve kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuş, uyum geçerliği kapsamında ise alanyazındaki benzer bir ölçekle arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Güvenirlik çalışması kapsamında; iç tutarlık katsayıları

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: recepkahtamanoglu@gmail.com

** Arş. Gör. , Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: eyokus@gmail.com

*** Arş. Gör. , Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: cucukeyup@gmail.com

**** Öğretmen, MEB, El-mek: selma5454@gmail.com

***** Öğretmen, MEB, El-mek: fadilsiraz@yahoo.com

hesaplanmıştır. Ölçeğin KMO değeri .873 bulunmuş ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($\chi^2=1465,611$, $sd=78$, $p<.01$) belirlenmiştir. Faktör analizine uygun olduğu görülen ölçek verileri AFA'ya tabi tutularak maddelerin öncelikle faktör yük değerleri incelenmiştir. Bu incelemede .45'in altında değere sahip olan maddeler elenmiştir. Dolayısıyla taslak formun 27 maddelik ilk halinden 15 madde elenerek 12 maddelik, tek faktörlü bir ölçek elde edilmiştir. AFA ile elde edilen ölçek verileri, DFA'ya tabi tutulmuştur. Ölçeğin, DFA sürecinde kabul edilebilir veya mükemmel uyum göstergeleri değerlerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçek, varyansın %57,597'sini açıklamıştır. Analiz sonuçları ÖMYTÖ'nün öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyini belirlemek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, Tutum, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik.

THE VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF ATTITUDES TOWARDS TEACHING PROFESSION SCALE (ATTPS)

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the validity and reliability of the Attitudes Towards Teaching Profession Scale (ATTPS), developed by researchers, in order to determine the attitudes of prospective teacher candidates towards the teaching profession. This study was conducted with quantitative research methods and techniques. The application process of the scale was implemented with the students in the university's faculty of education in a province in Southeast Turkey. In the research process, two different study groups were employed where face-to-face scale application was made. A total of 615 participants were divided into two groups, 275 with EFA and 340 with CFA. The validity of the scale in the analysis process initiated after the scale application; construct, face, content and compliance. Structural features of draft form prepared by EFA were examined and sub-dimensions were tried to be determined. Then the correctness of this build has been tested with CFA. Expert opinion was applied for the face and content validity, while the correlation values between similar scales were examined. Within the scope of reliability study; internal consistency coefficients were calculated. The KMO value of the scale was .873 and the Bartlett test was statistically significant ($\chi^2 = 1465,611$, $sd = 78$, $p < .01$). Factor load values of the items were first examined by subjecting the scale data that seemed appropriate to the factor analysis to EFA. In this review, items with values below .45 were eliminated. Therefore, a 12-item, one-factor scale was obtained by eliminating 15 items from the initial 27-item form of the draft form. The scale data obtained with EFA has been subjected to CFA. It turns out in the CFA process that the scale has values that are acceptable or have excellent conformance scores. The scale explained 57,597% of the variance. The results of the analysis show that the ATTPS is a valid and reliable measurement tool that can be used to determine the level of attitudes of prospective teachers towards the teaching profession.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

In this period of information age that we live in, education has become more important than it was in the previous periods. Scientists working in the field of social sciences recognize that there are three basic elements of education. These are student, teacher and training programs. The most important element among these items is teaching. Due to the nature of education, it is not possible to fill this element with anything else. Therefore, raising qualified teachers is one of the important subjects of education. It is known that besides equipping teachers with sufficient knowledge and skills at the basis of qualified teacher training, their affective attitudes towards the teaching profession are also important. Attitudes that are one of the important elements of affective characteristics are frequently discussed in studies conducted in the field of education. Erkuş (1994) defined the concept of attitude as a tendency that regularly forms the thoughts, feelings and behaviors related to an individual and his psychological event.

Erkuş stated that the power of attitude consists of the sum of cognitive, affective and behavioral items. Aşkar and Erden define the concept of attitude as "an individual and a tendency that regularly forms the thoughts, feelings and behaviors of a psychological object". Scale development studies aimed at measuring the attitudes of teachers and / or prospective teachers towards the teaching profession, as well as scale schedules to be performed on the same subject from different samples; it is important that the issue of attitude can be researched and updated more in depth.

The aim of this study on this point is; a new and inclusive "Attitude Towards Teaching Profession Scale " (ATTPS) based on the relevant theoretical framework and considering the validity and reliability of this scale, taking into account different attitude scales for the previously designed teaching profession.

Method

Two face-to-face scale applications were conducted in the research process. In the first group, 275 participants (45%) were used for the Exploratory Factor Analysis (EFA); 340 participants (55%) were included in the second group for Confirmatory Factor Analysis (CFA). In the first phase of the development process of ATTPS, there are processes of scanning the literature and creating the scales. In this phase, firstly, the research on the interest and attitude of the individual as a profession in the relevant field has been examined. In this framework, a pool of substances of 40 items constituting the attitude of the individual towards the teaching profession was established. The form was created in order to get the expert opinion and evaluation was e-mailed to 15 academicians who had studies in the subject area. Some items have been changed in the framework of the opinions and evaluations coming from the experts, and some materials have been eliminated due to the fact that they are not suitable. Subsequently, the scale of 27 items were presented to a specialist in the field of language sciences for the examination of the application form, writing and punctuation marks, grammatical rules and expression disturbances. The final analysis of the shape of the scale has been made ready for implementation.

The implementation process of the scale in April-May 2017 was carried out on students of the faculty of education in a province in Southeast Turkey. In the beginning, 750 participants participated in the face-to-face scales. After the scales that were not properly filled were determined and picked out, researches were continued with the remaining 615 participant.

Findings

The construction validity was checked with CFA specified by EFA. In order to determine whether the items in the draft form of the scale form a specific structure, the EFA was first subjected to the KMO and Bartlett's Test and the data were decided to be appropriate for the EFA. The BMD value was .873 and the Bartlett test was statistically significant ($\chi^2 = 1465,611$, $SD = 78$, $P < .01$). When the analysis results are examined; there appears to be no problem in terms of the adequacy of the data for sample adequacy and suitability for factor analysis. Factor load values of the items were first examined by subjecting the scale data that seemed appropriate to the factor analysis to EFA. In this review, items with values below .45 were eliminated. Subsequently, it has been noted that each item has a high factor value in only one factor. In this respect, it is accepted as a criterion that the value of the material in any factor is at least .10 difference with the load value in any other factor. When these criteria were taken into consideration, a 12-item, one-factor scale emerged, eliminating 15 items from the original 27-item form. The CFA study was conducted on the data obtained from the second group of the study. A variety of compliance indices have been used in CFA to determine the adequacy of the tested model. Conformity index values related to ATTPS; NFI = .97, IFI = .98, RMSEA = .065, SRMR = .050, PNFI = .67, and PGFI = .56. It is seen that the values obtained from the compliance indices examined in order to demonstrate the adequacy of the tested model are in perfect and acceptable limits. This suggests that the level of alignment of the one dimensional structure of the scale is sufficient. For the OECD, t-test values ranged from 7.58 to 13.75. The calculated values are greater than 2.58, indicating a significance of .01. According to this information, the result obtained in the CFA result is meaningful at .01 level. The significance of the results in this context suggests that the number of participants in the study is sufficient for factor analysis and that there is no material to be removed from the model. The standardized factor loads range from .37 to .66. According to these values, it can be suggested that the model is appropriate.

Conclusions and Recommendations

Validity study was performed primarily within the scope of the validity and reliability study of the measurement tool. In this context, EFA and CFA were conducted to test the validity of the ATTPS structure applied to teacher candidates. As a result of the EFA, a single-factor structure consisting of 12 items was obtained, accounting for 57.60% of the total variance. CFA was also performed to test whether the measurement model was confirmed by the data. Findings obtained as a result of CFA have resulted in that the adaptation indices of the one-factor structure of ATTPS are sufficient. Considering the findings of both applications 30% and above for the variance ratio explained by EFA were taken as criterion (Büyüköztürk, 2010), and the factor loadings of the

items in the survey tool were over 30.30 (Costello and Osborne, 2005; , 2005) and that the compliance indices obtained in the CFA are within the acceptable limits-the measurement results obtained from the ATTPS provide construct validity.

The correlation between the scores obtained by ATTPS and the attitude scale developed by Orhan and OK (2014) was calculated in studying to determine the adaptation validity of the measurement tool. Findings obtained as a result of the analysis revealed that there was a significant positive correlation between the two instruments. In this context, it can be expressed that the interpretations made from ATTPS measurements provide adaptability.

The reliability of the measurement results of ATTPS was determined by Cronbach Alpha and test method. The Cronbach Alfa reliability of the measurement results was calculated to be 0.85. The reliability of the test split is 0.76 and 0.80 for the two equivalents, respectively. and the reliability coefficient for the whole was calculated as 0.77. It can be stated that the measurements made are reliable when the internal consistency coefficient of .70 and above is considered to be reliable (Fornell and Larcker, 1981; Tezbaşaran, 1997, Nunnaly and Bernstein, 1994). Findings in the research suggest that ATTPS is a valid and reliable measurement tool in determining the attitudes of teachers and prospective teachers towards the teaching profession.

Suggestions for implementation and researchers can be made out of these results. Cronbach's Alpha and test splitting method were used for reliability in the research. In other studies to examine the attitudes of teachers or prospective teachers towards the teaching profession, the reliability of the obtained measures in terms of stability and / or consistency can be examined. In addition, the study group consisted of prospective teachers. In other studies to be done, it is important to carry out the studies of reliability and validity on the study group consisting of the teachers.

Finally, it is known that the attitudes towards the teaching profession are the decisive factor in choosing the profession of teaching and continuing this profession successfully. From this point of view, it can be said that ATTPS, which is revealed by this research, is a valid and reliable measurement tool which can be used for examining the attitudes of both teacher candidates and teachers towards their profession.

Keywords: Teaching Profession, Attitude, Scale Development, Validity, Reliability.

Giriş

Bilgi çağında yaşadığımız bu dönemde, eğitim diğer dönemlere göre daha önemli hale gelmiştir. Sosyal bilimler alanında çalışan bilim insanları eğitimin üç temel ögesi olduğunu kabul etmektedirler. Bunlar öğrenci, öğretmen ve eğitim programlarıdır (Karagözoğlu, 1987). Bu öğelerin içinde en önemli unsur ise öğretmenler oluşturmaktadır. Eğitimin yapısı itibarıyla bu unsuru farklı bir şeyle değiştirmek mümkün değildir (Aydın ve Sağlam, 2012; Kavcar, 2002). Bundan dolayı nitelikli öğretmen yetiştirme, eğitimin önemli konularından biridir. Nitelikli öğretmen yetiştirmenin temelinde öğretmenlerin yeterli bilgi ve becerilerle donatılmasının yanında öğretmenliğe yönelik duyuşsal tutumlarının da önemli olduğu bilinmektedir (Başbay, Ünvar ve Bümen, 2009). Duyuşsal

özelliklerin önemli öğelerinden biri olan tutumlar, eğitim alanında yapılan çalışmalarda sıkça ele alınmaktadır. Erkuş (1994) tutum kavramını, “bir bireye atfedilen ve onun psikolojik olayla ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilim” olarak tanımlamıştır. Erkuş, tutumun gücünün bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğelerin toplamından oluştuğunu belirtmiştir. Aşkar ve Erden (1987, s.8) ise tutum kavramını, “bir bireye ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlamıştır.

Tutum ile ilgili yapılan çalışmalarda Türkmen (2007), tutumun çok kolay değişen bir durum olmadığını, uzun ve aşamalı bir süreçte belli bir birikim sonucu oluştuğunu söylemiştir. Tutum, bireye ait bir olgudur ve bireysel yaşantılar sonucu oluşan bu olgu, bir bütünlük ve tutarlılık içindedir (Şentürk, 2015). Tutumlar gözle görülemezler. Somut bir davranış değildirler ama davranışın ortaya çıkmasını hazırlayan eğilimdirler. Temeli genellikle çocukluğa dayanmakta, yaşantı ve deneyimlerle oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı ve Üskül, 2006). Tavşancıl’a (2006) göre tutum; yaşayarak öğrenilmiş ve kalıcı bir özelliğe sahip olmasının yanında bireyin yaşamının belli bir döneminde devam eder. Aynı zamanda birey ile çevresi arasındaki düzeni sağlar ve bireyin olaylara karşı taraflı davranmasını sağlar. Olumlu ve olumsuz tutumların oluşması için o durumun, başka durumlarla ve olaylarla karşılaştırılması gerekir. Bu noktada; bireyin, toplumdaki değer, grup ve objelere yönelik toplumsal tutumları öne çıkmaktadır. Bu tutumların ortaya çıkmasında ise genelde şu üç etken: aile (anne-baba etkisi), çevre (arkadaş, akrabalar, öğretmenler...) ve bireysel tecrübeler (Oskamp, 1977, Akt. Güllü, 2007) önemli bir rol oynamaktadır. Shepard ve Houghland’a göre ise tutumları; bilişsel öğe (tutum ile ilgili öğrenilen bilgi ve inançlar), duyuşsal öğe (kişiden kişiye değişen ve somut olarak açıklanamayan bir olgu ile ilgili hoşlanma-hoşlanmama durumu) ve davranışsal öğe (doğru davranışın ne olduğu ile alakalı inanışa dayanan davranış) olarak üç ana başlığa ayrılmaktadır (Akt. Baysal ve Tekarslan, 1996). Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğeler birbiriyle etkileşim içindedir ve birinde ortaya çıkan değişiklik, tutarlılık içinde diğer öğelerde de değişime neden olur (İnceoğlu, 1993).

Bireyin mesleğine yönelik tutumları, işindeki performansını etkilemektedir. Bu durum özellikle öğretmenlik için çok daha doğrudur. Çünkü öğretmenlik mesleği, çok uzun süre sabır ve azim gerektiren bir meslektir. Gundersen (2004), bir eylem ile onun sonuçlarının ortaya çıkması için beklemek gereken süre ne kadar uzun ise görevin o kadar zorlu olacağını söylemiştir. Öğretmenlerin, öğrenciler üzerindeki emeklerinin sonuçlarını görmeleri için uzun bir süreye ihtiyaçları vardır; bu da öğretmenlik mesleğini çok emek isteyen, meşakkatli bir meslek haline dönüştürmektedir. Öğretmenler, sınıfta her gün çeşitli kararlar alan, sınıfı kontrol eden tek otorite olarak görülmektedirler. Bütün bunlar göz önüne alındığında öğretmenlik mesleğinin zor bir meslek olduğunu söyleyebiliriz (Tufan, 2016). Bütün bu zorlukların üstesinde gelebilmek için öğretmenlerin mesleklerine karşı olumlu tutumda olmaları gerekir.

Öğretmenlik mesleğiyle ilgili yapılan çalışmalarda, öğretmenliği tercih etme sebeplerinin mesleğe yönelik tutumu etkilediği ve öğretmenliği isteyerek seçen kişilerin mesleğe yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu bulunmuştur (Bilgin, 1996; Üstün, Erkan ve Akman, 2004; Üstün, 2007). Diğer bir çalışmada öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, onların nasıl bir öğretmen olacağıyla ilgili oldukça önemli rol oynadığını iddia etmektedir (Seferoğlu, 2004). Öte yandan, modern eğitim yaklaşımları, kişinin kariyer seçiminde bulunurken ilgi ve ihtiyaçlarının farkında olması ve bunları karşılayabilme olanağı sunan meslekleri belirleyip bunların içinden kendisine en uygun olanını seçmesi ve mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip olması gerektiğini önemle vurgular (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007).

Yılmaz (1996), öğretmenlik mesleğinin dinamik bir meslek olduğunu, bundan dolayı öğretmenlerin bütün meslek yaşamı boyunca bildikleriyle yetinmeyip kendilerini yenilemek zorunda olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlik mesleğinde “yöntem ve teknikler” bilmek kadar “içerik” bilmenin de önemli olduğu; ama bir konuyu bilmenin genelde onu öğretmeye yetmeyeceğini,

öğretmenliğe karşı pozitif tutum sahibi olmanın meslekte karşılaşılabilecek sorunları aşmak için ön şart olduğunu belirtmiştir. Varış'a (1988) göre ise öğretmenlik; bilgi ve beceri ile birlikte pozitif tutum ve davranışın bulunması icap eden bir kariyerdir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenliğe yönelik pozitif tutuma sahip olmaları en az bilgi sahibi olmak kadar önemlidir. Yapılan araştırmalar öğrenciler için, öğretmenin tutumları ve davranışlarının önemli olduğunu ortaya koymuştur (Aydın ve Sağlam, 2012; Şahin, 2010). Küçükahmet (1976) bu konuda özellikle öğretmenlerin, öğrenciler ve okula yönelik tutumlarının öğrencilerin öğrenmesini ve kişiliğini büyük ölçüde etkilediğini belirtmiştir.

Gürbüz ve Kışoğlu (2007) ve Pektaş ve Kamer (2011) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda cinsiyetin belirleyici olduğunu bulmuşlardır. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarına bakıldığında bayan öğretmen adaylarının tutum puanı ortalaması erkek öğretmen adaylarının tutum puanı ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. İlgili alanyazında bu sonucu destekleyen Tanrıoğen (1997); Johnston ve diğ. (1999); Acat ve Yenilmez (2004); Özbek (2007); Güdek (2007)'in yapmış olduğu çalışmalar vardır. Diğer yandan farklı çalışmalarda da öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda, cinsiyet değişkeniyle ilgili farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Saracaloğlu vd. (2004); Bulut (2009); Hacıömeroğlu ve Taşkın (2010) cinsiyetin öğretmen adaylarında mesleklerine karşı tutumlarında herhangi bir fark yaratmadığını belirtmiştir.

Bulut (2009) tarafından yapılan bir çalışmada ise eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının eğitim gördükleri üniversiteye bağlı olarak araştırıldığında, anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Pektaş ve Kamer (2011) araştırmasında bu sonucu destekleyen bulgulara ulaşmıştır. Pektaş ve Kamer (2011)'in çalışmasını uyguladığı üniversitelerde, eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları orta düzeyin üzerinde pozitif yönde çıkmıştır. Sonuçlar üniversiteler açısından karşılaştırıldığında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Aydın ve Sağlam'ın (2012) yapmış olduğu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının eğitim aldıkları bölümlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda farklı öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç Tanrıoğen (1997), Oral (2004), Çapri ve Çelikkaleli (2008), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007)'in çalışmalarını desteklemektedir.

Ayrıca eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının, bu mesleği seçmede belirleyici faktör olduğu, öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin tutum puanı ortalamasının diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmüştür (Gürbüz ve Kışoğlu, 2007). Bu sonuca göre bu mesleği kendi iradeleriyle seçenlerin öğretmenliğe karşı olumlu ve yüksek tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Alanyazındaki öğretmenlik mesleğine yönelik tutum çalışmaları incelendiğinde, çalışmalarda kullanılan ölçeklerin çoğunun alt kategorileri olmadığı, ayrıca maddeler olumlu ve olumsuz şekilde hazırlandığından dolayı madde sayısının gereğinden fazla olduğu görülmektedir. Örneğin Tanrıoğen'in (1997) geliştirdiği tutum ölçeği 52 maddeden oluşmaktadır. Yine Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 10 olumsuz, 24 olumlu olmak üzere 34 maddelik tutum ölçeği tek boyuttan oluşmaktadır. Üstüner geliştirdiği anketin faktör analizi değerlerine göre tek boyutlu olduğunu belirtmiştir. Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven (2000) tarafından geliştirilen 22 maddelik ölçek 9 olumlu, 13 olumsuz olmak üzere 22 maddeden oluşmaktadır. Başbay, Ünver ve Bümen (2009) tarafından geliştirilen anket ise 10 olumlu ve 10 olumsuz toplam 20 maddeden oluşmakta ve anket geliştirme süreci, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları detaylı olarak açıklanmıştır. Çapa ve Çil (2000) tarafından geliştirilen anket 13 olumlu ve 19 olumsuz olmak üzere 32 maddeden oluşmaktadır. Anketin üç boyutu olduğu: birinci boyutu "Öğretmenlik Mesleğini Sevme", ikinci boyutu

“Öğretmenlik Mesleğinde Kendine Güven” ve üçüncü boyutu “Öğretmenlik Mesleğine Duyulan Saygı” olarak belirtilmiştir. Çetin (2006) tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleği tutum ölçeği 15’i olumsuz 20’si olumlu 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek sevgi, değer ve uyum olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alanyazında öğretmenlik mesleği tutum ölçekleri incelendiğinde genel olarak ölçek maddelerinin olumlu ve olumsuz maddelerden oluştuğu görülmektedir. Bazı ölçeklerin alt boyutları olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin ve/veya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmeyi hedefleyen söz konusu ölçeklerin yanı sıra, aynı konu üzerine farklı örneklemelerden elde edilen verilerle gerçekleştirilecek ölçek geliştirme çalışmaları; tutum konusunun daha derinlemesine araştırılması ve güncelliğini sürdürebilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı; alanyazında daha önceden tasarlanmış öğretmenlik mesleğine yönelik farklı tutum ölçeklerini göz önünde tutarak ilgili kuramsal çerçeveye dayalı, kapsayıcı ve güncel bir “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)” geliştirmek ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

Yöntem

Öğretmenlik mesleğine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesinin hedeflendiği çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın çalışma grubu ve ölçek geliştirme sürecinde gerçekleştirilen işlemler ve uygulama süreci ayrıntılarıyla birlikte açıklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma sürecinde yüz yüze ölçek uygulamasının yapıldığı, iki çalışma grubu ile çalışılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için uygulama yapılan ilk grupta 275 katılımcı (%45); Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için uygulama yapılan ikinci grupta 340 katılımcı (%55) yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan toplamda 615 katılımcının bazı değişkenlere göre betimsel bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Çalışma Grubunun Bazı Değişkenlere Göre Yüzde ve Dağılımları.

Değişken		Kişi Sayısı	%
CİNSİYET	<i>Kadın</i>	451	73,3
	<i>Erkek</i>	164	26,7
	<i>Türkçe Eğitimi</i>	180	29,3
	<i>Okulöncesi Eğitimi</i>	13	2,1
BÖLÜM	<i>Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık</i>	64	10,4
	<i>Matematik Eğitimi</i>	103	16,7
	<i>Sınıf Eğitimi</i>	222	36,1
	<i>Sosyal Bilgiler Eğitimi</i>	33	5,4
SINIF DÜZEYİ	<i>1</i>	126	20,5
	<i>2</i>	269	43,7
	<i>3</i>	161	26,2
	<i>4</i>	59	9,6
	<i>Toplam</i>	615	%100

Tablo 1’de de belirtildiği gibi ölçeğin uygulanmasında kullanılan taslak form, Türkiye’nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin bir ilinde bulunan üniversitenin eğitim fakültesi öğrencisi olan 615 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubundaki öğretmen adaylarının 451’i kadın (%73.3), 164’ü (%26.7) ise erkektir. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölüm Türkçe Eğitimi (n=180;%29.3), Okulöncesi Eğitimi (n=13;%2.1), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (n=64;%10.4), Matematik Eğitimi (n=103;%16.7), Sınıf Eğitimi (n=222;%36.1), Sosyal Bilgiler Eğitimi (n=33;%5.4) olmak üzere sayısal ve sözel öğretmenlik alanlarından oluşmaktadır. Öğrenim gördükleri kademeye göre incelendiğinde; 615 katılımcının 126’sı birinci sınıf (%20.5), 269’u ikinci sınıf (%43.7), 161’i üçüncü sınıf (%26.2), 59’u dördüncü sınıf (%9.6) düzeyindedir.

Araştırma kapsamında AFA ve DFA süreçlerinin uygulanmasında farklı çalışma grupları ile çalışılmıştır. Nitekim ilgili literatürde de AFA ve DFA’nın iki ayrı grupta uygulanmasının daha etkili sonuç vereceği ifade edilmektedir (Fabrigar vd., 1999; Worthington ve Whittaker, 2006). Toplamda 615 katılımcıdan oluşan çalışma grubu ikiye bölünerek 275 katılımcı ile AFA, 340 katılımcıyla da DFA süreci işletilmiştir. Uyum geçerliği ve güvenilirliği çalışmaları 615 kişilik grubun tamamı ile yürütülmüştür. Bu çerçevede araştırmadaki çalışma grupları Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. *Analiz Sürecinde İncelenen Çalışma Grupları.*

	Analiz Grupları	f	%
Güvenirlilik, Uyum Geçerliği	Açımlayıcı Faktör Analizi	275	%45
	Doğrulayıcı Faktör Analizi	340	%55

Alanyazında, AFA çalışmalarında çalışma grubu sayısının belirlenmesinde için 5’li likert tipindeki bir ölçek için ölçekteki madde sayısının 5 katı büyüklükte bir sayının yeterli geleceği ve bununla birlikte toplamda 100 kişinin az, 500 kişinin çok iyi ve 1000 kişinin ise mükemmel sonuç vereceğini belirten çalışmalar bulunmaktadır (Cattell, 1978; Everitt, 1975). Bununla birlikte DFA süreciyle ilgili olarak ise madde sayısının 10 katı bir katılımcı sayının yeterli olacağı belirtilmektedir (Kline, 2011). Buradan hareketle, bu araştırmanın AFA çalışma grubu (n=275) ve DFA çalışma grubunda (n=340) yer alan katılımcı sayılarının yeterli olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

ÖMYTÖ’nin geliştirme sürecinin ilk aşamasında, alanyazın taraması ve ölçek maddelerinin oluşturulması süreçleri yer almaktadır. Bu aşamada ilk olarak, ilgili alanyazında bireyin bir meslek olarak öğretmenliğe ilgi ve tutumunu konu alan araştırmalar incelenmiştir. Bu çerçevede bireyin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunu oluşturan 40 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Uzmanların görüşü ve değerlendirmesi için oluşturulan form, konu alanında yapılmış çalışmaları bulunan 15 akademisyene e-posta olarak gönderilmiştir. Uzmanlardan gelen görüş ve değerlendirmeler çerçevesinde birtakım maddeler değiştirilmiş, bazı maddeler uygun olmadığı gerekçesiyle elenmiştir. Akabinde, 27 maddeden oluşan ölçeğin uygulama formu, yazım ve noktalama işaretleri, dilbilgisi kuralları ve anlatım bozuklukları yönünden incelenmesi için, dil bilimi alanında bir uzmanın görüşlerine sunulmuştur. Son tahlilde şekil düzenlemeleri yapılan ölçek, uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Ölçeğin 2017 yılı Nisan-Mayıs aylarındaki uygulama süreci, Türkiye’nin Güneydoğu Bölgesi’nde bulunan bir ildeki üniversitenin eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta 750 katılımcıya yüz yüze ölçek uygulaması yapılarak başlatılan süreçte, bir kısmını boş bırakılan, birden fazla seçeneğin işaretlendiği, tüm sorularda aynı şıkkın işaretlendiği vb. gibi uygun şekilde doldurulmayan ölçekler tespit edilip elendikten sonra geriye kalan 615 katılımcıya ait

verilerle araştırma sürdürülmüştür. Çalışmaya katılan öğretmen adayları, gönüllülük esasına uygun bir şekilde tesadüfi olarak seçilmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçek uygulaması sonrasında başlatılan analiz sürecinde ölçeğin geçerliği; yapı, görünüş, kapsam ve uyum geçerliği bağlamında incelenmiştir. Ölçeğe ilişkin yapı geçerliği çalışmaları ilk olarak AFA ile başlanmış, DFA süreci ile devam etmiştir. AFA ile hazırlanan taslak formun yapısal özellikleri incelenmiş ve alt boyutlar belirlenmeye çalışılmıştır. Sonra yapılan DFA ile bu yapının doğruluğu sınanmıştır. Uyum geçerliği kapsamında ise alanyazındaki benzer bir ölçekle arasındaki korelasyon değerleri incelenmiş ve görünüş ve kapsam geçerliği için eğitim bilimleri alanından beş uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Güvenirlik çalışması kapsamında; iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Geçerlik ve güvenirlik analizleri için SPSS 20.00 ve LISREL 8.54 programları kullanılmıştır.

Bulgular

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde geçerlik ve güvenirlik bağlamında elde edilen bulgular, aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Ölçeğin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçebilme derecesi yapı, uyum, kapsam ve görünüş geçerliği bağlamında incelenmiştir. Yapı geçerliği AFA ile belirlenmiş DFA ile kontrol edilmiştir.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için aşağıda belirtilen AFA ve DFA süreçleri takip edilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin taslak formunda yer alan maddelerin belirli bir yapı ortaya koyup koymadığını belirlemek amacıyla AFA yapabilmek için toplanan verilerle, ilk başta KMO ve Bartlett's Testi yapılmış ve verilerin AFA için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. *KMO ve Bartlett Testi Sonuçları.*

KMO Örnekleme Yeterliliği ölçüsü		.873
	$\sim \chi^2$	1465,611
Bartlett Küresellik Testi	sd	78
	p	.000

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere KMO değeri .873 bulunmuş ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($\chi^2=1465,611$, $sd=78$, $p<.01$) belirlenmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde; verilerin örnekleme yeterliliği ve faktör analizine uygunluğu açısından bir sorun olmadığı görülmektedir.

Faktör analizine uygun olduğu görülen ölçek verileri üzerinde AFA yapılarak maddelerin ilk olarak faktör yük değerleri belirlenmiştir. Bu analizde .45'in altında değere sahip olan maddeler çıkarılmıştır. Daha sonra ise tüm maddelerin yalnız bir faktörde yüksek faktör değerine sahip olması göz önüne alınmıştır. Bu açıdan bir faktörde yer alan maddenin diğer bir faktördeki yük değeri ile en az .10 fark olması kriter olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2012; Kline, 2011). Bu kriterlere göre değerlendirme yapıldığında taslak formun 27 maddelik ilk şekline 15 madde çıkarılarak 12

maddelik, tek faktörlü bir ölçek ortaya çıkmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 4'te ölçeğin faktör ve faktör yük değerlerine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 4. ÖMYTÖ'nün Faktör Yapısı ve Faktör Yükleri.

Madde No	Madde toplam varyansı	AFA Faktör Yük Değeri	h ²
m1	.37	.616	.71
m3	.40	.661	.71
m5	.38	.501	.50
m10	.47	.515	.48
m13	.54	.608	.47
m14	.56	.598	.66
m15	.47	.651	.74
m16	.53	.637	.67
m20	.51	.617	.62
m23	.58	.642	.49
m24	.65	.685	.75
m25	.66	.649	.63
Açıklanan Toplam Varyans		% 57.60	

Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA sonuçlarını teyit etmek ve kuramsal olarak kurgulanan ölçüm modelini denemek için DFA yapmak gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ikinci grubundan elde edilen veriler üzerinde DFA çalışması yapılmıştır. DFA'da sınanan modelin yeterliliğini tespit etmek amacıyla çeşitli uyum indeksleri kullanılmıştır. Bu indeksler ve değerleri tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. DFA'dan Elde Edilen Uyum ve Uyum İndeksi Değerleri.

İncelenen Uyum İndeksleri	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Ölçeğe İlişkin Değerler	Uyum Durumu
$\chi^2/sd(CMIN/DF)$	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	2.45	Kabul edilebilir
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.80 \leq GFI \leq .95$.95	Mükemmel
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$.91	Mükemmel
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.98	Mükemmel
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$.96	Mükemmel
NNFI	$.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI \leq .95$.97	Mükemmel
IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$.98	Mükemmel
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$.065	Kabul edilebilir
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$.050	Mükemmel
PNFI	$.95 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI \leq .95$.67	Kabul edilebilir
PGFI	$.95 \leq PGFI \leq 1.00$	$.50 \leq PGFI \leq .95$.56	Kabul edilebilir

$\chi^2=112.59$, $sd=46$, RMSEA için %90 Olasılıklı Güven Aralığı=(0.050 ; 0.081).

Kaynak: (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Hu ve Bentler, 1999).

Tablo 5'e göre ÖMYTÖ'ye ilişkin uyum indeksi değerleri; $\chi^2/sd=2.45$, GFI=.95, AGFI=.91, CFI=.98, NFI=.96, NNFI=.97, IFI=.98, RMSEA=.065, SRMR=.050, PNFI=.67 ve PGFI=.56 olarak bulunmuştur. Denenen modelin yeterliğini ortaya koymak maksadıyla incelenen uyum indekslerinden elde edilen değerlerin tamamının mükemmel ve kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. Bu ölçeğin tek boyutlu yapısının uyum düzeyinin yeterli olduğunu ortaya koymaktadır.

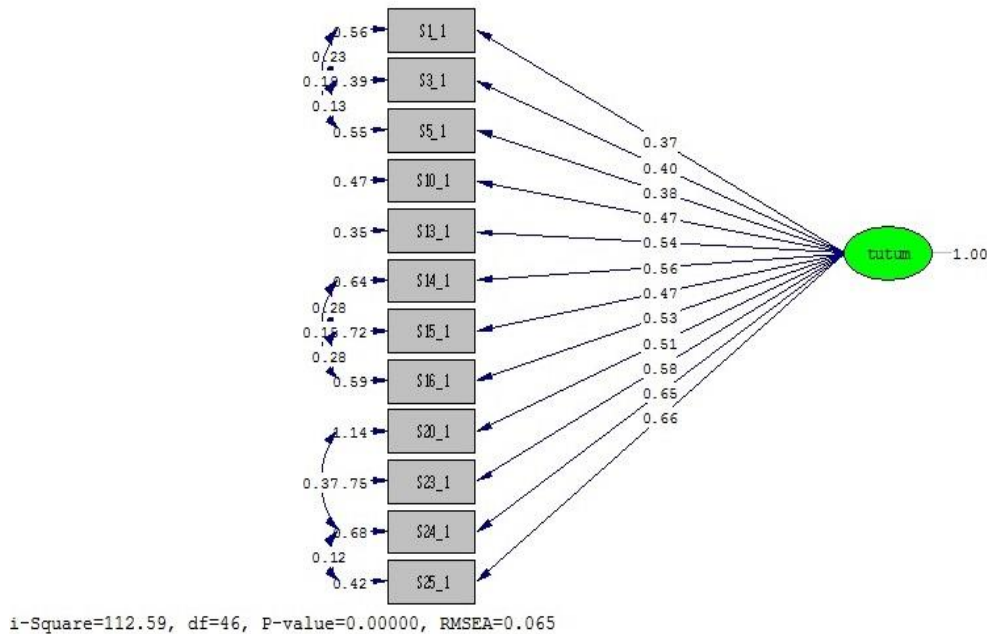
Ayrıca DFA sonucunda elde edilen modele ilişkin t testi değerleri Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6. ÖMYTÖ İçin DFA'dan Elde Edilen T-Testi Değerleri.

Madde No	t değeri	Madde No	t değeri
m1	7.82*	m15	8.52*
m3	9.71*	m16	10.29*
m5	8.04*	m20	7.58*
m10	10.23*	m23	10.05*
m13	12.68*	m24	11.39*
m14	10.39*	m25	13.75*

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde ÖMYTÖ için t-testi değerleri 7.58 ile 13.75 arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Hesaplanan değerlerin 2.58'den büyük olması .01 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir (Jöreskog ve Sörbom, 2000; Kline, 2011). Bu bilgilere göre DFA sonucunda elde edilen değerlerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda sonuçların anlamlı olması, araştırmadaki katılımcı sayısının faktör analizi için yeterli olduğunu ve modelden çıkarılacak maddenin olmadığını ortaya koymaktadır.

DFA sonucunda elde edilen tek boyutlu modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1'de yer almaktadır:

Şekil 1. ÖMYTÖ'nün standardize edilmiş faktör yükleri

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere standardize edilmiş faktör yükleri .37 ile .66 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, modelin uygun olduğu öne sürülebilir. Şekilde bazı maddelerin hata varyanslarının birleştirildiği görülmektedir. Bu düzeltmeler analiz sonuçlarına dayalı olarak modifikasyon indeksleri yüksek olan maddeler arasında alan uzmanı görüşüne başvurularak yapılmıştır.

Uyum Geçerliği

Ölçeğin uyum geçerliği için alanyazındaki benzeri bir araştırma olan Orhan ve OK (2014) tarafından geliştirilen tutum ölçeği, ÖMYTÖ ile birlikte uygulanarak arasındaki ilişki hesaplanmıştır. İki ölçek arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=.552$; $p=.000$) bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Orhan ve Ok (2014) tarafından geliştirilen ve geçerli, güvenilir olduğu varsayılan ölçme aracı ile bu araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracı arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişkinin olması geliştirilen ölçme aracının uyum geçerliğini sağladığını göstermektedir.

Görünüş ve Kapsam Geçerliği

Ölçeğin görünüş ve kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla eğitim bilimleri alan uzmanlarından oluşan beş kişinin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar ölçeğin 12 maddelik formunun genel görünüş olarak uygun olduğunu belirtmişlerdir. Uzmanlar ayrıca, ölçekte yer alan maddelerin beklenildiği üzere öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu kapsadığı konusunda hemfikirlerdir.

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde izlenen güvenilirlik önlemlerine ilişkin yapılan çalışmalar iç tutarlılık ve madde analizleri çalışmalarını kapsamaktadır.

İçtutarlılık

ÖMYTÖ'nün içtutarlılık güvenilirlik katsayısının hesaplamasında Cronbach's Alpha ve test yarılama yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin 12 maddelik son haline ilişkin Cronbach's Alpha katsayısı ise 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin son halinin iki eşdeğer yarısına ilişkin güvenilirlik katsayıları ise 0.76 ve 0.80'dur. Ölçeğin tamamına ait güvenilirlik katsayısı ise 0.76'dır. İç tutarlılık katsayısının .70 ve üstündeki ölçümlerin güvenilir olarak kabul edildiği (Fornell ve Larcker, 1981; Tezbaşaran, 1997; Nunnaly ve Bernstein, 1994) dikkate alındığında yapılan ölçümlerin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Madde Analizi

ÖMYTÖ'de yer alan maddelerin ayırt edicilik seviyelerini belirleyerek toplam puanı yordama gücünü saptamak amacıyla düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Madde analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 7. ÖMYTÖ Madde Analiz Sonuçları.

Madde No	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfası	Ortalama	Standart sapma
m1	.459	.845	4.44	.81
m3	.527	.842	4.46	.75
m5	.435	.847	4.20	.79
m10	.476	.844	4.03	.79
m13	.537	.841	4.44	.78
m14	.544	.839	4.04	.97
m15	.563	.838	3.70	.98
m16	.572	.838	3.90	.92
m20	.480	.847	3.68	1.20
m23	.512	.842	4.15	1.04
m24	.624	.833	4.02	1.07
m25	.603	.836	4.27	.88

Tablo 7’de yer alan bulgular incelendiğinde, madde-toplam korelasyonlarının 0.44 ile 0.62 aralığında değiştiği görülmektedir. Madde toplam korelasyon değeri .30 ve üzerinde olan maddeler, ölçülecek özelliği ayırt etmede yeterli olduğu kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2010; Erkuş, 2012). Bu bulgulara dayanarak ölçekte bulunan maddelerin tümünün .30 üzerinde bir değere sahip olduğu için ayırt edici olduğu kabul edilebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde ilk olarak, tutum kavramı incelenmiş; ikinci olarak ise bu kavrama yönelik madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulurken tutum kavramına yönelik ilgili alanyazında yapılan araştırmalar ve ölçek çalışmaları incelenmiştir. Bu işlemin sonucunda 40 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşü alınmıştır. İlgili alanda öğretim üyesi olarak görev yapan 15 akademisyenin görüşüne başvurulmuş, gelen dönütler neticesinde madde sayısı 27’ye düşmüştür. 27 maddeden oluşan taslak form ayrıca dil ve anlatım açısından uzmanlar tarafından gözden geçirilmiştir. Ölçme aracında yer alan maddeler Kesinlikle Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde 5’li likert dereceleme ile öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışması kapsamında öncelikli olarak geçerlik çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarına uygulanan ÖMYTÖ’nün yapı geçerliğini sınamak için AFA ve DFA yapılmıştır. AFA sonucunda toplam varyansın %57.60’ını açıklayan ve 12 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ayrıca ölçüm modelinin veriler tarafından doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için DFA yapılmıştır. DFA sonucunda elde edilen bulgular, ÖMYTÖ’nin tek faktörlü yapısına ait uyum indekslerinin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Her iki uygulama sonucundaki bulgular dikkate alındığında –AFA ile açıklanan varyans oranı için %30 ve üstü değerlerin ölçüt olarak alındığı (Büyüköztürk, 2010), ölçme aracında yer alan maddelere ait faktör yük değerlerinin .30 ve üzerinde olduğu (Costello ve Osborne, 2005; Pallant, 2005) ve DFA’da elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı- ÖMYTÖ’den elde edilen ölçme sonuçlarının yapı geçerliğini sağladığı ifade edilebilir.

Ölçme aracının uyum geçerliğinin belirlenmesine yönelik çalışmada ise öğretmen adaylarının ÖMYTÖ’den aldıkları puanlar ile Orhan ve OK (2014) tarafından geliştirilen tutum ölçeği arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular, her iki

ölçme aracı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda ÖMYTÖ'nin ölçümlerinden yapılan yorumların uyum geçerliğini sağladığı ifade edilebilir.

ÖMYTÖ'nin ölçme sonuçlarının güvenilirliği ise Cronbach Alfa ve test yarılama yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçme sonuçlarının Cronbach Alfa güvenilirliği 0.85 olarak hesaplanmıştır. Test yarılama güvenilirliği ise iki eşdeğer yarısına ilişkin güvenilirlik katsayıları ise 0.76 ve 0.80; tamamına ait güvenilirlik katsayısı ise 0.77 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayısının .70 ve üzerinde olan ölçümlerin güvenilir kabul edildiği (Fornell ve Larcker, 1981; Tezbaşaran, 1997; Nunnaly ve Bernstein, 1994) dikkate alındığında yapılan ölçümlerin güvenilir olduğu ifade edilebilir. Araştırmada elde edilen bulgular, ÖMYTÖ'nin öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Bu sonuçlardan yola çıkılarak uygulamaya ve araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulabilir. Araştırmada ölçümlerinin güvenilirlik çalışması için içtutarlık anlamında Cronbach Alfa ve test yarılama yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin veya eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılacak diğer çalışmalarda, elde edilen ölçümlerin kararlılık ve /veya tutarlılık anlamında güvenilirlikleri incelenebilir. Ayrıca bu araştırmada çalışma grubu öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Yapılacak diğer çalışmalarda öğretmenlerden oluşan çalışma grubu üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması önem arz etmektedir.

Son olarak, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların, öğretmenlik mesleğini tercih etmede, bu mesleği başarılı bir biçimde sürdürmede belirleyici faktör olduğu bilinmektedir. Buradan hareketle, bu araştırmayla ortaya konulan ÖMYTÖ'nün, hem öğretmen adayları hem de öğretmenlerin mesleğine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi amacıyla kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B., & Yenilmez, K. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 126-140.
- Aşkar, P. & Erden, M., (1987). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 12(121), 8-11.
- Aydın, R., & Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 257-294.
- Başbay, M., Ünver, G., & Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 59(59), 345-366.
- Baysal, A. C. & Tekarslan, E. (1996). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Bilgin, H. (1996). *Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin öğretmenlik tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D., & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.

- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cattell, R. B. (1978). *The Scientific Use of Factor Analysis*. New York: Plenum.
- Costello, A. B. & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 10(7), 1-9.
- Çapa, Y., & Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18).
- Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliği ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (Geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Everitt, B. S. (1975). Multivariate analysis: The need for data, and other problems. *The British Journal of Psychiatry*, 126(3), 237-240.
- Erkuş, A. (1994). *Psikolojik Terimler Sözlüğü*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı M. T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 116, 27-33.
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., MacCallum, R. C., & Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 4(3), 272-299.
- Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Gundersen, A. (2004). For the love of kids, *NEA Today*, 22(5), 64.
- Güdek, B. (2007). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının öğrenciye ait farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güllü, M. (2007). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- Gürbüz, H. & Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Hacıömeroğlu, G., & Şahin Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77-90.

- Hu, L., -T., & Bentler, P.M. (1999). Cut-off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum, Algı, İletişim*. Ankara: V Yayınları
- Johnston, J., McKeown, E., & McEwen, A. (1999). Choosing primary teaching as a career: The perspectives of males and females in training. *Journal of Education for Teaching: International Research and Pedagogy*, 25(1), 55-64.
- Jöreskog, K. & Sörbom, D. (2000). *LISREL [Computer Software]*. Lincolnwood, IL: Scientific Software, Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Üskül, A. (2006). *Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karagözoğlu, G. (1987). Yükseköğretime geçişte öğretmenlik mesleğine yönelme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 34-46.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 1-14.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Küçükahmet, L. (1976). *Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretmenlerin Tutumları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 55.
- Nunnally, J. & Bernstein, I. (1994). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88-98.
- Orhan, E. E. & Ok, A. (2014). Öğretmenlik Programlarını Kimler Tercih Ediyor? Adayların Giriş Özellikleri ve Öğretmenliğe Yönelik Tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 75-92.
- Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows*. Australia: Australian Copyright.
- Pektaş, M., & Kamer, S. T. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O., & Serin, U. (2004). Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çağdaş Eğitim*, 29(311), 16-27.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları. *XII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*. Ankara, 413-425.
- Şahin F. S. (2010). Teacher candidates' attitudes towards teaching profession and life satisfaction levels. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 5196-5201.
- Şentürk, Z. (2015). *Müzik öğretmenlerinin bireysel profil özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi (Malatya İl Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tanrıoğan, A. (1997). Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 55-67.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tufan, Z. (2016). *Fen bilgisi öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkmen, L. (2007). The influences of elementary science teaching method courses on a Turkish teachers college elementary education major students' attitudes towards science and science teaching. *Journal of Baltic Science Education*, 6(1), 66-77.
- Üstün, A. (2007). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339(32), 20-27.
- Üstün, E., Erkan, S. & Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 129-136.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler* (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yılmaz, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- Worthington, L. R., & Whittaker, A. T. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838.

Ekler

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)

Eski Madde No	Yeni Madde No	Ölçek Maddeleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
m1.	1.	Edindiğimiz bilgilerin paylaşılması gerektiğine inanırım.					
m3.	2.	Yakınımdaki insanlara bir şeyler öğretmekten hoşlanırım.					
m5.	3.	Çevremdeki insanların yaşadığı sorunlarda, kendimi onların yerine koyarak yardımcı olmaya çalışırım.					
m10.	4.	Gündelik yaşantılar ile eğitim arasında ilişki kurmaya çalışırım.					
m13.	5.	Eğitimle ilgili sorunların öncelikli olarak çözülmesi gerektiğine inanırım.					
m14.	6.	Eğitimle ilgili filmler izlemekten keyif alırım.					
m15.	7.	Eğitimle ilgili kitaplar okumayı tercih ederim.					
m16.	8.	Kitap okurken eğitimle ilgili hususlar dikkatimi çeker.					
m20.	9.	Öğretmenlik diğer mesleklere göre öncelikli tercihimdir.					
m23.	10.	Öğretmenlikte manevi doyumun maddi doyumdan daha önemli olduğuna inanırım.					
m24.	11.	Öğretmen olma fikri beni heyecanlandırıyor.					
m25.	12.	Öğretmenliğin, diğer mesleklere göre kişisel gelişime katkı sağlayan bir meslek olduğunu düşünüyorum.					

Not: ölçek tek boyutludur ve ters kodlanan madde bulunmamaktadır.